

Юлия Красовска прави мост между България и Украйна

Архитектката пропагандира творчеството на своя сънародник Михайло Парашчук, украсил култови сгради у нас

Картина на Юлия на Народната библиотека, капителите на колоните са на сънародника ѝ

Картушите над трите врати на Софийския университет са дело на Парашчук

Каменната украса на вратите на Съдебната палата

Юлия Красовска не е от украинците, потърсили спасение в България след началото на войната. Дошла на почивка с приятели през 2015 г., срещнала любовта и останала. Архитект по образование и художник по призвание, тя е посветила последните 5 години да изследва творчеството на своя сънародник Михайло Парашчук. Смятан е за един от най-ярките представители на новата тенденция през 20-и век за синтез на декоративното изкуство и архитектурата. Автор е на впечатляващите скулптурни фасади на знакови сгради като Народния театър, Софийския университет, Съдебната палата и Националната библиотека.

"Запознах се с творчеството му през 2018 г. - обяснява Юлия пред "Всичко за семейството". - Тогава посолството на Украйна направи фотоизложба с негови творби в София и на други места из България. Беше много интересно и започнах да го проучвам. През 2019 г. направих изложба в София, а сега и в Сливен. Изборът ми не е случаен, в художествената галерия на града се съхраняват

26 скулптури на майстора, които не бяха показвани

до този момент." До тях Юлия подредила свои маслени платна с част от сградите в София, по които Михайло Парашчук е работил. Добавила акварели на детайли от тях. Така се получила по-пълна картина на творчеството му, а и тя дала своята гледна точка към него. На изложбата представила и книгата, която написала за видния си сънародник.

През 1891 г. Михайло Парашчук е на 13 години, когато напуска родното си село Варваринци (сега е в Украйна, а тогава е в Австро-Унгария). Но напуска не заради насъщия, а за да се

посвети на изкуството. Първите му учители оценяват високо неговия талант и го изпращат в Краков да учи в художествено училище. По-късно любознателният младеж следва във Виенската художествена академия. През 1898 г. се озовава в Лвов (Лвов). Там 20-годишният творец работи по паметника на Адам Мицкевич, който се смята за един от най-красивите. Започва и художествено оформление на сгради.

Културната общественост на града е възхитена от неговия талант, видни меценати го изпращат да следва през 1906 г. в Париж. Учи в частната художествена академия "Жулиен" при проф. Верле, а световноизвестният Огюст Роден го допуска в своето ателие.

После в Мюнхен преподава в Института за приложни изкуства.

Наделява мъката

по Украйна и младият професор напуска Германия. Но и в Киев не се задържа дълго. Подгонен от царското правителство, тъй като го смятат за немски шпионин, се връща в Австро-Унгария. По време на Първата световна война работи в Чер-

Работи в екип с дъщеря си, таткото подкрепя

Юлия е завършила архитектура в родния си град Днепро (Днепропетровск) в Украйна. Преди да дойде в България, работила по специалността, а рисуването било само хоби и преподавала като допълнение към основните се занимания. След като се установила в Бургас и създала семейство, то станало нейна основна професия.

Художничката има много самостоятелни изложби, вдъхват я архитектурата, старите сгради. Участвала е и в общи в България, Украйна, Турция,

Юлия на откриването на изложбата в Сливен

вения кръст. В лагер за военнопленници от руската армия организира ателиета по рисуване, резба и художествена керамика, където мнозина млади украинци усвояват занаята.

В края на лятото на 1921 г. като представител на Червения кръст Парашчук пристига в България. В София среща мнозина свои приятели от Мюнхен - арх. Тодор Горанов, художниците Александър Миленков и Кон-

стантин Щъркелов, актьора Сава Огнянов. Там по негова инициатива са създали украинско-българско дружество и решават да го възстановят в София. Парашчук остава временно, а след това - завинаги. Така

България става втора родина на украинския скулптор.

През 1922-1944 г. у нас са създадени най-добрите образци на синтеза на декоративното изкуство и архитектурата, а това до голяма степен се дължи на Парашчук. Той въвежда за пръв път изработването на макети за монументални сгради и предварителни проучвания на архитектурни и скулптурни елементи. Негови са декоративните мотиви с лъвовете на "потъващите" врати на БНБ, зодиакалният часовник в оперативната зала, разкошния хол на втория етаж с колоните и капителите. Във Военната академия създава релефи по сюжети от българската история във входното антре. За един от тях - "Цар Симеон пред стените на Цариград", отива

специално до Истанбул.

Освен оформление на сгради скулпторът прави бюстове от натура на Цанко Церковски, Стилиян Чилингиров, Рад Девев, Йордан Пекарев (по-късно Парашчук се жени за дъщеря му Цветана Пекарева). Моделира образите на Пейо Яворов, Гоце Делчев. Създава стилизирана глава-барелеф на Христо Ботев - единствената творба у нас от този род. На украинеца българите дължат бюста на Стефан Караджа, барелефа на Алеко Константинов в Пазарджик.

През есента на 1963 г. 85-годишният Михайло Парашчук е изпратен на почивка в с. Бая, Карловско, за да може след това да започне работа по паметника на хан Аспарух. Там на 24 декември 1963 г. приключва жизненият път на твореца.

"Като архитект съм впечатлен колко запознат е той с конструкциите на сградите, за да се впишат творбите му по идеален начин във фасадите - обяснява Юлия. - Понякога е правил украси дори на готови сгради. А изглеждат като едно цяло, всичко е в хармония. Страхотно е, че напоследък има голям интерес към творчеството му и в Украйна, и в България. Ще продължа да го пропагандирам, надявам се следващата година да направя

изложби в Бургас и Русе, където има негови сгради.

Тези в София са популярни, проучвам сега в провинцията. Имам покана и за изложба в Киев, дано да се върне спокойствието в родината ми, за да мога да я осъществя. Благодарна съм, че тук имам възможности да се развивам. Смятам да правя и занапред мостове между България и Украйна, както Михайло Парашчук ги е правил", заключава Юлия Красовска.

ПЕПА ЙОРДАНОВА